

STAGES OF DEVELOPMENT OF STATE AND NON-STATE PRESCHOOL EDUCATIONAL ORGANIZATIONS

Islamova Zilolaxon Urinboyevna

Director of the 22nd DMTT Asaka district of Andijan region

Annotation: This article examines the level of development and processes of public and non-governmental preschool education, and reveals its theoretical and scientific significance. The physical, moral, aesthetic, and physiological development of a preschool organization takes place.

Keywords: preschool organization, child development, education, mental capacity, material and technical base.

DAVLAT VA NODAVLAT MAKTABGACHA TA'LIM TASHKILOTINI RIVOJLANISH BOSQICHLARI

Islomova Zilolaxon O'rinboyevna

Andijon viloyati Asaka tumani 22-DMTT direktori

Annotatsiya: Ushbu maqola davlat va nodavlat maktabgacha ta'lim tashkilotining rivojlanishdarajasi, jarayonlari haqida o'rganilib, nazariy ilmiy ahamiyati ochibberilgan. Maktabgacha ta'lim tashkilotida olibboriladigan jismoniy, ahloqiy, estetik, fiziologik jihatdan rivojlanishi amalga oshadi.

Kalitso'zlar: maktabgacha ta'lim tashkiloti, bolalar rivojlanish, ta'lim-tarbiya, aqliy salohiyat, moddiy-texnikbaza.

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyev 2017 yilning 30 sentabrida "Maktabgacha ta'lim tizimini boshqaruvini tubdan isloh qilish to'g'risida"gi farmoniga "Maktabgacha ta'lim vazirligi"ni tashkil qilish to'g'risidagi qarori imzolandi. Ushbu farmon Respublikamizning barcha xududlarida yechimini kutib turgan masalalarni hal etishiga sabab bo'ldi. Ayrim maktabgachata'lim tashkilotlarini hisobga olmasak, deyarli barcha tashkilotlarni iko'ngildagidek deb ayta olmaymiz. Mana shu mavjud muammolarni davlat siyosati darajasiga olib chiqib, o'z o'rnida hal qilish, moddiy-texnik bazasini yaxshilash borasida aniq chora-tadbirlar ishlab chiqildi.

Davlat va nodavlat Maktabgacha ta'lim tashkiloti uzluksiz ta'lim tizimining birinchi bosqichi, maktabgacha ta'lim Davlat jamoat tizimining asosiy bo'g'ini, jamiyatning eng muhim ijtimoiy bo'limidir.

Davlat va nodavlat Maktabgacha ta'lim tashkilotlari oila va jamiyatning bolalarga g'amxo'rlik qilish, milliy mintaqa xususiyatlarini hisobga olgan holda bolalarni har tomonlama barkamol qilib tarbiyalash va rivojlantirishga bo'lgan ehtiyojini qondirish maqsadida tashkil etiladi.

Maktabgacha ta'lim tashkiloti maxsus loyiha bo'yicha qurilgan yoki moslashgan SNIP me'yorlariga, yong'in xavfsizligi qoidalariga javob beradigan va ob-havo sharoitini, ekologik vaziyatni, tarkib topgan milliy an'analarni hisobga oladigan binoda tashkil qilinadi. Maktabgacha ta'lim tashkilotining sig'imi odatda 320 o'rinli bo'lishi kerak. Umumiy yo'nalashdagi maktabgacha ta'lim tashkiloti uchun 140-260 o'rinli, maxsus ahamiyatga molik maktabgacha ta'lim tashkiloti uchun 90-120 o'rinli imuvofiq deb hisoblash zarur.

Binolar ufq tomoni derazalarida soyabonlar bo'lishi, ko'kalamzor yerlar, suv va fantanchalar, 0,25 metr chuqurlikdagi basseyni ko'cha shovqinidan uzoqda maktabga yaqin joyda iqlim xususiyatlarini hisobga olish zarur. Turli anjomlar texnika vositalari, o'yinchoqlar, o'quv-kor'gaz maliqurollar bilan ta'minlanadi. MTT yuridik maqomga ega bo'lib, shtamp, muhri ega.

Maktabgacha ta'lim tashkiloti ta'lim-tarbiyaviy tashkilot bo'lib, ijtimoiy vazifalar bilan bir qatorda bolalarga maktabgacha ta'lim konsepsiyasiga asoslangan o'z Nizomi va dasturiga muvofiq malakali ta'lim-tarbiya berilishini ta'minlaydi. Bolalarni tarbiyalash va ularga ta'lim berish bo'yicha aniq vazifalari tegishli dasturiy-metodi khujjatlar tashkilotning Nizomi bilan belgilanadi. Maktabgacha ta'lim vazirligi tomonidan tasdiqlangan ko'p variantli dasturlardan biridan foydalanadi.

Maktabgacha davr –bu bolaning o'sishi rivojlanishi o'zini nomoyon etishga intilish, o'rganishga, bilishga ishtiyoqi kuchli bo'lgan davrdir. Aynan shu davrda bolaning insoniy sifatлари aqliy salohiyati rivojlanishi uchun poydevor yaratiladi. Maktabgacha yoshdagi bola bilan ta'lim tarbiya qanchalik erta boshlasa, samarasi shunchalik nomoyon bo'ladi va bolaning butun hayotiga ijobiy ta'sir qiladi.

Maktabgacha ta'lim –tarbiya har bir bolaga individual yondashish uni shaxs sifatida qilish, ma'naviy ahloqiy tomondan tarbiyalash, bolaning qiziqish va ehtiyojiga mos tarzda ta'lim berishni nazarda tutadi. Maktabgacha ta'lim mazmuni va metodlari bola shaxsining shakllanishi, uning mustaqil shaxs sifatida tan olinishi jarayonlari kechdigan muhitd atashkil etilishi katta ahamiyatga ega. Zero, shaxs sifatida shakllangan, kamol topgan bola o'zini, o'zligini itaniydi va kelajakda millatning, yurtning faxriga aylanadi.

Maktabgacha ta'lim tashkilotida bolaning kelajak hayotida muvaffaqiyatga erishishiga yordam beruvchi jismoniy, aqliy va ma'naviy qobiliyati bilish jarayonida, bizni o'rab turgan atrof-muhitni o'rganish, nutqo'stirish, badiiy asarlar tinglash, rasm chizish, qurish yasash, jismoniy mashqlarni bajarish va boshqa faoliyat turlarida rivojlanadi. Bu faoliyatlarda yo'nalishlar bir-biri bilan uyg'unlashib integrallashgan rejalashtirish asosida tashkil etiladi hamda o'yin shaklida o'tkaziladi. O'yin kichkintoyning tabiiy ehtiyojlari va istaklariga mos kelganligi isababli o'yin jarayonida o'rganilayotgan mavzun iquvnoqlik bilan takrorlaydi, yengillik bilan o'zlashtiriladi.

Maktabgacha ta'lim tashkilotining asosiy vazifasi-har bir bola shaxsini yosh bosqichiga mos ravishda sifatli rivojlantirish va uni navbatdagi ta'lim bosqichiga puxta tayyorlashni ta'minlash hamda tashkilotda muhit va zarur shart-sharoitlar yaratish va bolalarni maktabga tayyorlashdan iborat.

Maktabgacha ta'lim samaradorligini oshirish maqsadida bu jarayonga ota-onalarni hamkorlik asosida jalb qilishishlariga alohida e'tibor berish lozim. Ota-ona bolaning birinchi ustozlari. Ular o'z farzandiga doimo ezgulik tilaydi. Vatanimiz ravnaqiga o'zhissasini qo'shadigan xalqimiz manfaatları uchun xizmat qila oladigan inson bo'lishini istaydi.

Ta'lim tarbiya jarayonlari ota-ona va murabbiylardan katta sabr, mehr va bola tarbiyasiga ilmiy asoslangan yagona yondashuvni talab qiladi. To'g'ri yo'sinda olib borilgan tarbiya natijasida bola mustaqil fikr yuritishga va katta hayotga dadil qadam qo'yishga hozirlik ko'radi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Mirziyoev Sh.M. Qonun ustuvorligi – inson manfaatlarini ta'minlash taraqqiyoti va xalq farovonligining garovi. O'zbekiston, 2017.
2. "Ilk qadam" Maktabgacha ta'lim tashkilotining Davlat o'quv dasturi. –T.: 2018.
3. Qurbonov Sh., Sayithalilov E. Ta'lim sifatini boshqarish. –T.: Turon–Iqbol, 2006.
4. Djuraev R.X., Turg'unov S.T. Ta'lim menejmenti. –T.: Voris nashryot 2011